

Een verrassende publicatie.

door C.L. Bronkhorst.

Bij zijn lezing met dia's op 7-1-'90 liet de heer Smit ons ook een licht-groen, smal, cilindrisch flesje zien, dat - als ik het goed begrepen heb - middeleeuws zou zijn.

Dergelijke flesjes zijn momenteel zeldzaam, maar in de zestiger jaren kon men ze nog wel tegenkomen, vooral in België, waar men gesteld is op fraai geslepen en gekleurd glas... Ik heb er in die tijd enkele in Luik gekocht voor circa f 20,- per stuk.

Ze hebben een lang, cilindrisch lichaam, een vrij lange hals, iets taps uitlopend, een pontilmerk en een zeer ondiepe ziel. Ze zijn ongeveer 25 cm. lang (of hoog) met een diameter van 3 cm. en licht-groen van kleur.

Oude antiquairs spreken van een "Haarlemmer olie flesje". Onder deze benaming vindt men ook een vermelding in onze eigen Flessenloods (H01). De flesjes die daarin beschreven en afgebeeld zijn verschillen duidelijk van het boven beschreven exemplaar: ze zijn kleiner en smaller en zijn voorzien van een opschrift.

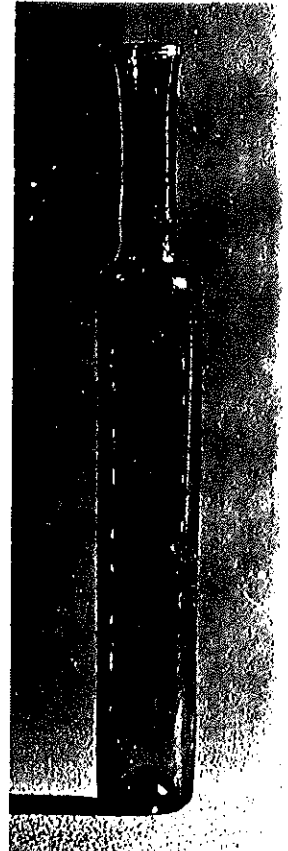
In de collectie Chambon, die is opgeborgen in de reserves van het Glas museum in Luik is een flesje, zoals hiernaast is afgebeeld, dat gemaakt is in de Verrerie d'Avroy á Liège omstreeks 1800. De hoogte is 23.8 cm.

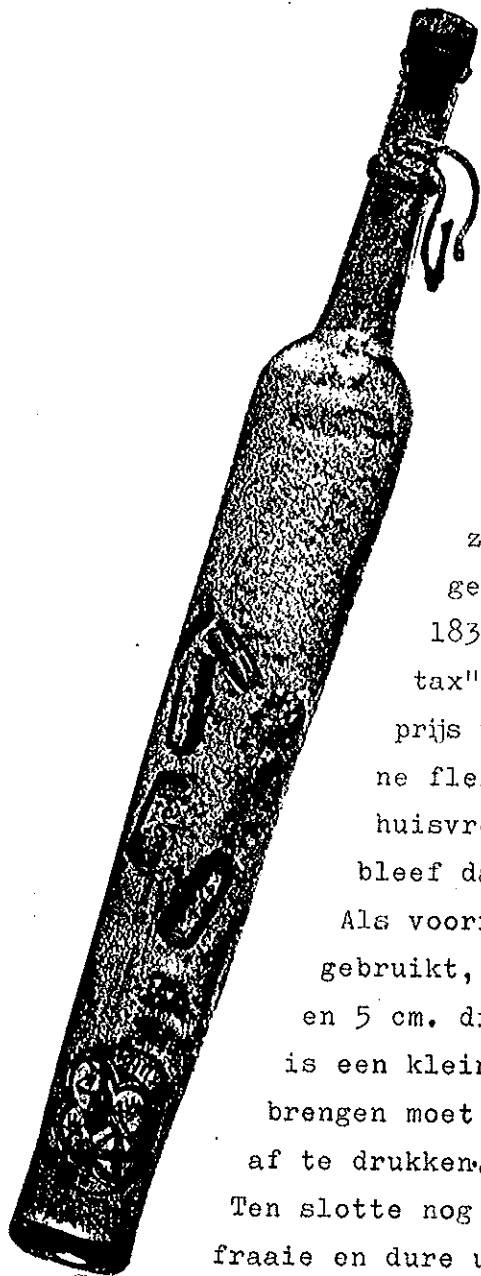
Verder vindt men in de glas-catalogus van het "Kunstgewerbemuseum der Stadt Köln" uit 1963 op blz. 85 twee soortgelijke flesjes, waarvan één met het originele etiket en de hand-geschreven vermelding: 1792. Ze zouden Duits zijn en de hoogte is resp. 24 en 24.7 cm.

In het zeer fraaie boek "Gebrauchsglas" van Thomas Dixel (1977) ontbreken ze ook niet, zij het dat de hoogte wat verschilt (17 en 29 cm.) en dat de hals niet taps verloopt. Het zouden Franse apothekers flesjes zijn voor parfum of planten-extracten uit het eind van de achttiende of het begin van de negentiende eeuw.

Wat is nu de verrassende publicatie?

Daarvoor gaan we over naar het "Journal of Glass Studies", volume 31 1989, dat onlangs verschenen is. Het is het mooie en gedegen jaarboek van The Corning Museum of Glass in New York.

Bottle for salt, transparent light green, blown, filled with original contents and printed paper cutouts. Northern Europe or England, about 1760-1810. H.26.5 cm.

The Corning Museum of Glass (88.3.7.)

In de rubriek "Recent Important Acquisitions" staan, zoals de naam al zegt, foto's van belangrijke aanwinsten van particulieren en musea.

Te midden van kostbare glazen en flesjes staat een grote foto van een cylinderflesje met originele inhoud, kurk en touwtje. Wanneer het flesje inderdaad uit Engeland komt, zijn de vulling met zout en het touwtje wel te begrijpen. Zout, dat veel gebruikt werd bij de inmaak, werd in de periode 1690-1830 steeds zwaarder belast door de fiscus. De "salt tax" was op een zeker ogenblik 30 maal groter dan de prijs van het zout! Geen wonder dat het zout in vrij kleine flesjes bij de haard werd gehangen: het kon door de huisvrouw gemakkelijk in het oog worden gehouden en het bleef daar droog!

Als voorraadfles voor zout werd ook wel een z.g. rolling-pin gebruikt, een cilindrische container van ongeveer 33 cm lengte en 5 cm. diameter, aan één kant dicht en aan de andere kant is een kleine opening. Dat is een verhaal apart, maar om dat te brengen moet het eerst mogelijk zijn om kleurenfoto's in ons blad af te drukken.

Ten slotte nog het volgende: de Journal of glass studies is een fraaie en dure uitgave, die echter voor de gewone verzamelaar van oude flessen zelden interessant is. Er zijn uitzonderingen en dan is het blad ineens zéér interessant:

Vol. LLL 1961 Ivor Noël Hume "The Glass wine bottle in Colonial Virginia." Dit is een uitgebreid verhaal (23 blz.) met veel voetnoten en tekeningen.

Vol. XIII 1971 Robert H. McNulty "Common beverage bottles: their production, use, and forms in seventeenth-and eighteenth century Netherlands" Part 1. Part 11 in het volgende jaarboek:

Vol. XLV 1972 Robert H. McNulty zie boven.

De auteur heeft toegang gehad tot allerlei bronnen, die voor ons niet of zeer moeilijk bereikbaar zijn, zodat er in deze artikelen een schat van gegevens staan.